

BARROKO-ONDOREN GAUR-ARTE

Barrokoaren ondoren margolaritzak beera-aldi aundia dauka eta oneik dira agertzen diran ekinbideak: Neoklasikua arauetara biurtzeko, erromantizismo ameslari ta sentikorra, inpresio-zaleak margo-moltzoak egiteko, eta onein ondoren bide bi agertzen dira oso ezberdinak: irudizaleena betiko bideari jarraitzeko eta abstraktoa edo ekspresionismo-zaleasuna irudiak alboratzeko, eta azkenengo onek kubo-zaleen bidera daroa, baiña Europa'ko guda amaitzen danean bide bi zabaltzen dira, bata goibel eta emen dadaismoa, eta bestea bizi-bizi eta emen faubismoa, ultraismoa, futurismoa eta banguardismoa eta azkenean, dana dator aspaldiko surrealismora. Bide oneitan, baten edo batzutan kokatuko dira margolariak.

Neoklasikuak

Txirotasuna daroe barruan barroko-zaleen apaingarri larregiak alboratu eta betiko arauak betetera datozen oneik. Etxegintzan etxe ospetsu batzuk egiten dabez eta burdin-lan ederrak eta aundiak be bai, esaterako Tour Eiffel eta iturriak nonai, baiña euren margo-lana oso txiroa da.

Esan lei, une onetan gizakia pentsalari geratzen dala bide barri batzuk asmatzen, eta asmatu be egingo dauz.

Erromantikuak

Jokabide onetan batzuk aitatuko doguz: Ingres, Delacroix eta nagusi dan Geri Cault. Ikuspegiak agertzen dira onak Camille Carot, Huet eta Troyon, baiña T. Rousseau barriro klasikura doa.

Beljika'n apur bat Italia'n gitxi eta Olandan ikuspegiak ugari. Ingalaterra'n ostera, argazki-zale dira eta Alemania'n mistikara jokerea sartzen jake Nazaret'arrak buru dirala.

Realistak edo gauzatiak

Urrango realistak datoz, Millet aurrerengo dala. Onek eguneroko bizitzeari begiratzen dautso, gogoratu, esaterako beronen "Angelus".

Frantzia'n Daumier, gizarte-arazoak agertzen ona, Rikard argazkiak margotzen, Monticelli eta Carrand barriro ikuspegiak margotzen agertzen jakuz.

Inpresiozaleak

XIX gizaldiaren azkenean agertzen da jokabide au. Onein ustez mundu onetan dana dago joanean eta margolariak une bat artzen dau, ori da beronen inpresioa. Eta jokabide orrek poztu ta bete egiten dau margolari inpresiozalea.

Monet. Eguzki-sartzea inpresiozaleen asierea.

Margolari onein lanak zeaztugabeak dirala dirudi, margo-moltzoen antza dauke, orregaitik urriñetik ikusi bear dira.

Ekinbide naikoa bereziak daukez: Bata margolari barriena eta bestea bide barri oneik sendotu eta eskola barria askori zabaltzen dautsen bidea.

Asieran ez ziran izan onartuak. Jokabide oneri asiera emon eutsona "Eguzkia berantza. Inpresioa" margolana izan zan eta ortik artu eban 1874n. urtean. Manet da auren artean ona eta Van Gogh ospetsua be emen sartzen da.

Lenengo ekiñaldian iru era dagoz: Lenengoa Simeon Deunaren eskolea, oneik aurrelari batzuk dira, bigarrena Suiza'ko akademia eta emen Zezanne daukagu eta laster datoz inpresiozale barriak, puntillistak deritxenak puntuakaz lez margotzen dabelako eta emen Regoyos, Sorolla eta Gimeno.

Ekspresiozaleak

Monet. Bedartzan berausten.

MARGOLARITZA

Kurutzea. Salvador Dali.

Irudidun edo figuratiboa izan da margolaritza orain artean, baiña ba-dirudi irudi guztiak eta era guztietara agertuak dirala eta orain irudi bageko margolaritza asmatzen dabe margolariak. Zer izango ete da irudi gabeko margolaritza au? Batzuk geometria sartuko dabe euren lanetara eta onei kubozaileak esango jake.

1914n. urteko guda amaitu zanean bide bi zabaldu ziran: ezezkorrena eta onein artean dagoz dadaistak, margotzeko gogo ta indar barik berba egiteko “da-da” esaten dauanaren antzera, eta bestetik baiezkorrak, itxaropentsu agertzen diranak eta emen dagoz ultraistak, futuristak, banguardistak eta faubistak.

Onein artean Matisse gero kubozaile biurtuko dana.

Aitatzekoak dira Iturrino, Zuloaga, Gris, Blanchard, Miro eta sarritan zalantzak izan arren Dali be bai. Au azkenean surrealista biurtuko jaku. Ikusi onen Kristo gurutzekoa.

Pablo Ruiz Pikasso

Ospe aundiko margolaria dogu, Velazquez'en bestean ezaguna.

Asieran inpresiozale izan zan, Van Gogh'eri jarrituz, gero ezezkor biurtu zan eta zori txarreko notiñak margotzen ebazan, esaterako argalak,itsuak, eskekoak eta kale-

musikalariak. Gero margo sakonetara sartu zan bere larrosa-aldian Apollinaire'ren lagun aundia zanean. Baiña kubozaile biurtzen jaku, oso-osoan irudien aurka joan bagerik, geroago realista da eta lotan dagozan ameslariak, onirikoak, margozen dauz, tauromakia be bai eta aldi one-tan Gernika margotzen dau España'ko Erkalak eskatuta eta Paris'en. Irudi eder au Ameriketara eroan eben España'n diktadura dagoan artean an egon daiten eta gero Madrid'era ekarri dabe, baiña, eskatu arren ez dautsoe emon gura Euskadi'ri edo Gernika'ri.

Guda-ostean bizi poza agertzen dau eta lan asko ta onak egin, larogetak urtetakoa zala be bai.

Baiña irudizaleak edo figuratiboak be euren bidean aurrera egin eben, esaterako Juan Etxebarria'k, Aurelio Arteta'k, Alberto Arrue'k, Ebaristo Balle'k, Rafael Zabaleta'k, Daniel Vazquez'ek, Cossio'k...

Goia

Aldakuntza guzti onein inguruan dabil asieratik Goia margolaria, guztiai bideak idegiten eta guztiak onartzen.

Zaragoza'ko Fuentedetodos errian jaio zan eta Zaragoza'n bertan, eskolapioen ikastetxean ikasi eban, margotzen be bai, Jose Lazan irakasle ebala.

Amazazpi urtekoa zala Madrid'era joan zan sariketa batera, baiña saria galdu egin eban eta Italia'ra joan zan. Erroma'n egon ondoren Parma'ra abiatu zan eta emen bai atera eban saria.

Ogeta bost urtekoa zala barriro bere etxera etorri zan eta Zaragoza'ko Pilar eleizan lan batzuk emon eutsoezan eta freskoz egin be bai. Gero Aula Dei kartuja'n egin ebazan beste lan batzuk ormak apaintzeko. Madrid'era joan zan barriro eta eun margotuetan edo tapizetan egin eban lan.

Margo-lan asko eta ederrak dira bereak, Sorgiñak iruditzen be bai.

OLAZAR'tar Martin'ek

El Greko: Teledo'n: Ordaz kondearen illetea.

Picasso. Gernika Sutan.